

pria hoc a Deo obtinere non putas, ad aliquem sanctorum convertere, ut eo mediante hujus rei veritatem a Deo cognoscere possis, Jacob, Gen. XXVII. quia in propriis vestibus benedictionem a patre obtinendam non sperabat fratris sui primogeniti, patri perchari, vestes valde bonas et odoriferas induit; ita benedictionem non suo, sed fratris nomine obtinuit. Nos etiam, quia propriis meritis fidere non audemus, merita alicujus sancti, Deo valde chari, imploremus et sub ejus nomine ad Deum accedamus.

Porro, majores nostri vestem S. Ægidii induere voluerunt, et sub ejus patrocinio accedere ad precandum Deum; non una, ut arbitror, de causa. Nam imprimis ipse, adhuc puer, ad templum vadens, cum ægrum humi jacentem et petentem eleemosynam vidisset, lacerum sua veste induit,

AUCTARIUM.

CONCIO I.

MIRUS VENATOR S. ÆGIDIUS.

I. Fugiendo prædam cepit. — II. Prædam e retibus suis exclusit atque ejecit. — III. Vulnere non infulxit, sed accepit. — IV. A cerva non nisi lac accepit. — V. Pauperibus loco canum prædam comprehendit.

THEMA.

Quasi Nemrod robustus venator coram Domino.
Gen. X.

Cervorum venationi hodierna S. Ægydii dies, communi venatorum lege, finem imponit, ideoque venatorum quin et cervorum patronus habetur. Et jure quidem, meo judicio. Nam ipse in silvis una cum cerva vixit, ejus lacte se pavit, a canibus eam defendit, denique velut venator precibus a sanctitate sua cepit, cicuremque reddidit; ut vere ipsi applicare possimus id proverbium, Gen. X. Quasi Nemrod robustus venator coram Domino. Fuit Nemrod robustus venator, sed magis coram hominibus quam coram Deo: cujusmodi venatores plerique sunt in modo, qui temporalia bona venantur. Atqui S. Ægydii vere coram Deo robustus venator fuit, qui prædas suas non in terra, sed in cælo indagavit; unde factum ut non solum cum viveret, coram regibus in honore esset, sed et nunc post mortem coram Deo et omnibus cælitibus, adeoque toto mundo. Verum ut hanc

adeoque mox sanavit. Potuit hoc puer in terris constitutus: non poterit nos operire veste sua, et sanctitate donare regnans in cælo? Deinde, qui cervam ad se confugientem tutatus est a canibus, ut ne prope quidem accedere possent; non faciet hoc Christianis et suis clientibus? Canes non persequentes sunt Turcæ et hæretici, sunt grando et tempestas, sunt fames et pestilentia, sunt dæmones et peccata. Contra istos igitur ut nos defendamus convertamur ad S. Ægidium, ad ejus umbraculum fugiamus, cum ipsius cerva mugiamus et miserias nostras ei conqueramur. Aderit ipse velut advocatus et defensor noster præsertim, ut speramus, in articulo mortis, velut patronus noster contra canes illos tartareos, ubi perficiet pedes nostros sicut cervorum, suoque patrocinio super excelsa statuet nos.

prædam assequeretur, non venatorum hujus sæculi, sed aliam longe ac contrariam venandi rationem tenuit; ut videbimus.

I. Venatores alii persequendo capiunt feras; sed non ita S. Ægydii, qui fugiendo prædam cepit. Venatores mundi miro modo laborant, ut gloriam sibi parent, sed non assequuntur, nisi forte vanam et momentaneam coram paucis. S. Ægydii, fugiendo vanam gloriam, comparavit sibi veram et immortalem gloriam: *Contemne gloriam, et eris omnibus gloriosior*, ait S. Chrysostomus, hom. IV. in Matth. Honor est instar timidi canis; insequeris illum, fugit; fugis illum, insequitur. Sic honor episcopalis S. Silvestrum, Gregorium, Augustinum, fugientes secutus est: fugit alios insequentes. Hanc ad honores consequendos viam, scilicet, docuit nos Christus, dum ne raperetur ad regiam dignitatem, fugam cepit: inde exaltari meruit, et accipere nomen super omne nomen. Hunc secutus noster Ægidius, magnus coram Deo et hominibus evasit. Solent feræ, cum in latibulis suis deprehenduntur a venatoribus, alio migrare: uti læna illa, quæ in antro quodam a Malcho monacho inventa, illico catulos suos mordicus prehensos in aliam specum extulit, teste D. Hieronym. in vita ejus. Pari modo Sanctus Ægidius, e regia stirpe factus humilis, ubi miracula patrare, fama que coruscare cœpit, ne stygio venatori præda ipse fieret, mox alio se contulit; Athenis in Galliam ad S. Cæsarium, inde ad Veredemium eremicolam, ubi rursus

proditus inde in densissimam eremum, ad Rhodani ostium confugit. Moyses a filia Pharaonis Thermut, nupta sed sterili, adoptatus et regie educatus ut esset regni hæres, quid egit adhuc puerulus? Coronam a rege sibi comiter impositam de capite prolabi passus, pedibus, calcavit, teste Josepho, l. II. antiquit. c. V. Grandior autem factus, profugit ex aula ad Hebræos, inde in Madian, negans se filium Pharaonis (ex Philone, l. de Moyse, et apostolo ad Hebr. XI.) eligens magis affligi cum populo Dei, ibique dum honorem fugit, ad maximum evector, et deus Pharaonis constitutus est. Hæc igitur via, hæc industria est venandi veros honores, fuga honorum; quam tenuit et Ægidius.

II. Venatores alii feras in retia cogunt: S. Ægidius e contra prædam e retibus suis exclusit atque ejecit. Ridetur in proverbio simplex quidam rusticus, qui in venatione vulpium lepores reti implicitos ejecit dicens, non institutam venationem pro leporibus. At hoc egit S. Ægidius, sed omnino sapienter. Nam opes et munera sibi a rege Clodovæo amplissima oblata aversatus, respuit ac rejectit; monens regem, ut ea egenis potius aliis conferret, vel inde monasterium conderet, in quo servos Dei cælestibus ornandos disciplinis congregaret. Periculosa præda sunt munera, quæ capientes se capiunt, ad instar illius arcæ ornatissime et elegantissime elaboratæ, quam Typhon Osiridis, regis Ægypti, frater, ad eum capiendum regnoque exuendum fieri curavit ea longitudine, qualis erat Osiridis. Hanc enim in convivio inter pocula allatam cum convivæ admirarentur, promisit Typhon se dono daturum illi, qui longitudinem ejus exæquaret. Cumque varii subintrassent, nullique quadraret, Osiris tandem et ipse in eam procubuit. Mox Typhon cum subornatis suis operculo arcam clausit, clavis affixo et plumbo liquido superfuso, fratremque inclusum in Nilum projecit, Plut. in Osiride. Hunc in modum munera fortiter alliciunt, ut in causam offerentis turpiter te demittas; sed dum offeruntur, auferunt; dum capiuntur, capiunt. Sensit id Balaam ille, quando legati Balac ad eum venerunt: *Habentes divinationis pretium* (Hebr. habetur *divinationes*, quia scilicet ipsa pecunia incantare solet eum, cui offertur) *in manibus*. Ea enim illecebra tandem victus, malum dedit consilium regi Balac contra Hebræos, Num. XXIV. sed sibi pessimum; quia inter Madianitas ab Hebræis occisos et ipse occubuit. Quicumque igitur sapuerunt, munera excusserunt; quod præstitit noster Ægidius, exemplo magni illius Abrahæ, qui oblatam sibi prædam a rege Sodomorum, licet sua manu ab hostibus recupe-

ratam, respuit; ita ut nec filum subtegminis, aut corrigiam caligæ, seu minimum quidpiam accipere vellet, ne dicere possit rex: *Ego ditavi Abraham*, Genesis XIV. Quare in mercedem tantæ continentiæ, mox illi Deus dixit, c. seq. *Ego protector tuus sum, et merces tua magna nimis*.

III. Venatores alii vulnerando, jaculando, et venabulum infigendo, prædam venantur. Contra S. Ægidius vulnus accipiendo, idque purulentum conservando, et medicinam respuendo, coronam in cælo sibi comparavit. Venatores mundi prædam ex vindicta et jugulatione quærunt; sed nil assequuntur, nisi perniciem et ignominiam suam. Sic Pharaon, dum insequitur Hebræos, dicens: *Persequar inimicos meos, et comprehendam illos; dividam spolia, implebitur anima mea, etc.* demergitur cum exercitu suo in abyssum maris. Georgius Fraispurgius hæreticus, Caroli V. inter Germanos milites in Italia dux, laqueum unum inauratum in sinu secum Romam gestavit, quo summum pontificem, alios purpureos, quibus cardinales manu sua suspenderet, quod erat comminatus; spe tamen sua delusus, in paralytin incidit, Jovius, lib. VI. elogior. viror. bellic. Non hoc Christus docuit, sed e contra: *Mitto vos sicut oves in medio luporum*: ait item: *Non veni pacem mittere sed gladium*, Matth. X. non ad infigendum, sed excipiendum, uti mox explicat. Hanc doctrinam secutus est S. Ægydii, vulnus ita accipiens, ut curari nollet. Secutus Simeon Stilites, qui cum in pœnam alicujus levis peccati per annum in uno pede stetisset, vulnus accepit in femore vermibus scatens, ita ut inde exidentes, subinde in terram caderent. Quid ille? Jussit sibi eos iterum sursum porrigi, et reposuit in ulcus, dicens: *Manducate quod vobis Dominus dedit*, ut refert Antonius ejus discipulus, apud Rosweid. in vitis pp. Conformiter illi, quod habetur Habacuc III. *Ingrediatur putredo in ossibus meis, et subter me scateat* (scilicet vermibus) *ut requiescam in die tribulationis, et ascendam ad populum accinctum nostrum*, id est, ad sanctos in fasciculo viventium colligatos, quasi diceret: Vermes illi devorabunt peccata mea, et lectum mihi in cælo suavissimum parabant, plumarum instar futuri.

Quare si quis te vulneravit sagitta alicujus probrî, contumeliæ, derisionis, detractionis, etc. si te ipsum vindices, aut famam tibi restitui contendas: si læsus forte in corpore, vel fortunis tuis, par pari referas, aut damnum tibi resarciri facias, lucraberis aliquid in terra, sed perdes aliquid in cælo, quod alioquin lucratus fuisses, longe excellentius. Vicissim si injurias patienter feras, partim aliquid dammi accipies in terra, et prædam ingentem comprehendes in cælo. Hinc apos-

tolus, I. Cor. IV. reprehendit Corinthios, quod iudicio contendant, et quidem apud infideles, addens: *Quare non magis injuriam accipitis? Quare non magis fraudem patimini?*

IV. Venatores alii feras occidunt et devorant: at Sanctus Ægidius lac solum a cerva accepit, ipsam innoxiam servavit, et a canibus tutatus est; Iac cervæ hausit, non sanguinem. Venatores pecuniarum subditos suos exactionibus exhauriunt, nec tondent solum oves, sed et deglutiant; quod Tiberius Cæsar gentilis provinciarum suarum presidibus prohibuit, apud Sueton. capite XIII. Severe olim vetuit Deus sanguinem comedi, Genes. IX. Deuter. XII. *Hoc solum cave, ne sanguinem comedas*, quia voluit Deus abstergere homines a pauperum oppressione. Qui enim nimise eos premunt, sanguinem eorum sugunt; (quia sicut vita conservatur sanguine; sic et rerum substantia) imo exsugunt etiam illis salutem animarum, dum cogunt eos blasphemare, furari, prostituere corpus. Unde Gen. IX. sanguis ille vocatur *sanguis animarum*, cum alioquin anima sanguinem non habeat: *Sanguinem animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum*. Et si de manu bestiarum, (uti Exod. XXI. ubi bovem homicidam jussit lapidari) multo magis de manu hominum. Sane David aquam illam, quæ a tribus viris cum periculo vitæ eorum ipsi conquisita et allata fuit, effudit, nolens bibere, quod putaret se eorum sanguinem bibere, *Propitius mihi sit Dominus*, ait, *ne faciam hoc. Num sanguinem hominum istorum, qui profecti sunt, et animarum periculum bibam?* II. Reg. XXIII. At qui pauperes nimium premit, cogitque afferre sudorem ac vicium suum, nonne sanguinem eorum et animarum periculum bibit, dum vel ad desperationem, vel ad execrationes, vel ad prostitutionem corporum vel ad furta eos impellit?

V. Venatores alii canibus comprehendunt feras: at S. Ægidius pauperibus usus pro canibus, prædam in cælo comprehendit. Notus est ex insigni facto, et a nobis alibi etiam celebratus, non tamen omnino hic prætereundus, Amédæus III. Sabaudie dux, qui ab oratoribus apud se morantibus interrogatus, an et canes venaticos haberet, respondit: *Cras eos vobis exhibebo*. Interim de more ingentem pauperum turbam cogit, eisque cibos dari mandat; tunc ait oratoribus: *Hi canes mei (pauperes monstrans) quos alo quotidie, quibusque spero me gloriam cælestem venaturum*, Bzovius anno 1472. His iisdem canibus Ægidius cælum venatus est. Multo certiores sunt hi canes, quam venatici alii, qui et prædam sæpe non assequuntur, et quandoque apprehensam dominis non servant aut afferunt, sed ipsimet devorant. Divites

amici, in quos opes tuas confers, infidi tabellarii sunt: pauperes fideles sunt, teste S. Laurentio, cum tyranno dixit: *Facultates, quas requiris, in cælestes thesauros manus pauperum deportaverunt*. Mundus ea, quæ pauperibus dantur, perdita esse putat; sed fallitur: quod docet nos idem S. Ægidius, qui duo ostia cypressina, in quibus imagines apostolorum erant affabre facta, a papa Romæ impetrata, misit ibi in Tiberim, omnibus id spectantibus non solum admirantibus, sed etiam stultitiæ virum sanctum arguentibus. Verum ubi is terrestri itinere domum rediit, in suo adventu nuntiatur ei, duo illa ostia in portu fluminis ante monasterium ipsius hæere. En per tot maris interjecti spatia, per tot tempestates et scopulos deferuntur Ægidio ostia, vastissimo mari commissa, angelorum utique ductu: idem expecta de pauperibus, qui datam sibi eleemosynam secure ad cælum devehent. Hoc est, quod Ecclesiasticus, cap. XI. suavit: *Mitte panem tuum super transcurrentes aquas, quia post tempora multa invenies illum*. Mittuntur ligna in fluvios, et denatantia colliguntur in rastro. Idem fit cum eleemosyna: in die rationum invenies eam: in rastro iudicii divini, quod intercipiet et rastrabit omnes mortales. Atque hæc est venatio, jucunda simul et utilissima ars, quam vobis, auditores, suadeo. De B. Macedonio scribit Theodoretus Cyri episcopus in vitis pp. inventum eum aliquando in solitudine a quodam duce venationi incumbentes; atque interrogatum, quid ille ageret? Quem vicissim Macedonius: *Quid ipse illic moliretur? Venaturus, inquit, huc veni*. Et Macedonius: *Et ego venor hic Deum meum, et capere eum cupio per contemplationem, nec ab hac pulchra venatione unquam cessabo*. Idem nos dicamus, non cessemus a venatione nostra, donec prædam in cælo consequamur.

CONCIO II.

QUOMODO COLENDUS NOSTER PATRONUS
SANCTUS ÆGIDIUS.

I. Confugiendum ad patronum in necessitatibus. — II. Patronus honorandus a clientibus est. — III. Prosequendus in eleemosynis in pauperibus clientibus.

THEMA.

Cerva charissima: ubera ejus inebrient te in omni tempore. Prov. V.

Majores vestri, auditores, haud dubie non absque magnis rationibus S. Ægidium in protectionem hujus urbis elegerunt. Si enim percurramus ejus vitam, reperiemus eum, dum viveret, com-

munem quasi omnium afflictorum fuisse protectorem. Protector fuit pauperum, quando illis distribuit suum patrimonium: protector navigantium, quando suis precibus eripuit eos a naufragio sibi imminente: protector ægrotorum, quando eos sanavit ad se recurrentes: protector peccatorum, quando Clodovæo regi suorum notitiam peccatorum et penitentiam impetravit: protector denique etiam ferarum, quando cervam, cuius lacte subinde sustentabatur, a canibus agitatam et ad se confugientem tutatus est ab injuria. Bonum itaque et magnum protectorem ac patronum habetis, o Græcenses. Verum patronus bonum etiam clientem querit. Nos ergo, si ejus protectione frui et gaudere volumus, demus operam necesse est, ut boni ejus clientes simus. Hoc vero quis docebit nos? Cerva Ægidii: si enim hæc obsequia ei exhibeamus, quæ cerva ipsi præstitit, boni, ut spero, clientes erimus, juxta id Prov. V. *Cerva charissima: ubera ejus inebrient te omni tempore*. Multi non satiantur, nisi plane inebrient se. Hic datur vobis occasio simul et licentia bibendi ad ebrietatem usque; sed ab uberribus cerva.

I. Cerva S. Ægidii ad ipsum velut ad tutorem suum in necessitate recurrit. Cum enim a canibus ageretur venaticis, præpeti fugacellam ejus petiit, et trepida ac solito mæstius immugiens, ante ejus pedes se provolvit; ut cujus humanitatem diu experta fuerat, ejus ope a presenti periculo liberaretur. Sic omnino decet nos in nostris necessitatibus confugere ad protectorem et patronum nostrum. Cum enim sancti aliqui in patronos eliguntur, non dubium, quin suorum clientum singularem tutelam habeant: decet igitur clientes, ut in suis necessitatibus ad ipsos imprimis recursum suum habeant. Displiceret jure merito medico perito et celebri, si homines civitatis, cujus ipse medicus est cooptatus, ipso neglecto, currerent ad alios longe non ægre pateretur. Sanctus noster Ægidius, cum in terris viveret, quoscumque morbos miraculo sanavit: quid jam in cæli sanare non poterit? Tametsi ergo ad alios quoque sanctos in nostris necessitatibus possumus recurrere, non decet tamen ut patronum quem ipsi elegimus, in hoc prætereamus. Vixit in Syria eremo S. Hilarion, discipulus Sancti Antonii, sanctitate et miraculis magistro suo non impar. Quando ergo Syri excurrerunt pro impetrandis gratiis et sanitatibus usque in solitudinem Ægypti ad S. Antonium, dicebat illis Antonius: *Quare vos tam longe vexare voluistis, cum habeatis ibi filium meum, Hilarionem?* In vita Hilarion. 21. octob. apud Sur. Idem opinari licet nobis dictu-

ros sanctos alios, si præterito patrono nostro, in ipsis solis spem reponeremus: quanquam ut Antonius non repulit venientes Syros, ita sperandum etiam de aliis sanctis. Prima tamen precum instantia, vel primaria saltem, deferenda videtur loci patrono. At si præterea aliqui in suis morbis vel periculis, spreto Deo et sanctis ejus, recurrere ad ariolos, magos, et veridicos vellent; quanta, quæso, hæc injuria foret? Nonne id exprobandum illis diceres, quemadmodum Deus per Eliam exprobravit Ochozæ regi Israel ægroto, mittenti ad Deum Accaron: *Numquid non est Deus in Israel, ut eatis ad consulendum Beelzebub, Deum Accaron? Quamobrem hæc dicit Dominus: De lectulo super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris*, IV. Reg. I.

Gentilium mos fuit ponere lares, seu tutelares deos suos post fores domorum suarum, eosque cereis venerari ac lucernis, ut notat S. Hieronymus, in Isa. cap. LVII. et Alexander ab Alexandro, l. V. Genes. cap. XXIV. Errarunt illi in hoc, quod fictitios deos pro vero coluerunt. Non ita nos Christiani, qui sanctos, non ut Deum nec pro diis colimus, sed ut Dei amicos tantum et servos. Recte tamen faciunt pii Christiani, qui sancti tutelaris imaginem domi suæ habent, et certis temporibus venerantur accensis cereis. In usu apud eosdem veteres erat, ut in magna præsertim calamitate, deos suos funibus manicisque vincerent, ne discederent ab eis. Ob hanc causam Tyrii ab Alexandro Magno obsessi, Herculem vinxerunt, apud Curt. lib. IV. Lacedæmonii Marti statuam, apud Pausan. lib. III. surperstitiose isti, non tamen omnino stulte: quia patroni nobis devinciendi sunt, ne nos deserant in periculis. Nos ergo precibus longe sanius et fortius eos alligabimus, quando aliqua nos premit calamitas.

II. Cerva illa ad Ægidii pedes provoluta jacuit, ut diximus. Ita decet nos honorare patronum nostrum, velut omnium communem patrem. Ac primo, ejus festum solemniter celebrare, non secus ac si ab Ecclesia præceptum foret; quandoquidem patronorum festa ubique fere vim præcepti ex consuetudine habent. Sed jam sanctorum patronorum festa (quod dolendum, occasione nundinarum, quæ ob confluum hominum ad rem divinam instituebantur, in nundinas transierunt, ut passim cernere est. Admisit honesta matrona ancillam comptam in domum: quæ ubi placuit viro, domina domus facta est, et dominam ancillari fecit: sic contigit festivitatis sanctorum patronorum. Ad eorum sanctas missas et laudes in concione audiendas prius confluerunt Christiani: occasione ejus confluxii nundinæ excitatæ sunt;

quæ jam ita prævalent, ut pietatem fere extinguant, certe multum opprimant.

Secundo, ejus templum humiliter frequentare piis operibus. Placuit Magdalena Christo, dum ad ejus pedes sedit, eosque osculis, lacrymis et unguento perfudit, ut propterea ab eo magnopere commendaretur. Cur non placeat sanctis, si ad eorum domos et reliquias (quæ quasi eorum pedes sunt) crebro consideramus? Humili oratione, lacrymis et piis aliis operibus eosdem honoremus? S. Ægidius cervam ad pedes suos jacentem defendit a canibus et venatoribus: Christus Magdalenam, ad pedes suos abjectam, a Pharisæo et proditore eam allatrantem. Idem per virtutem Christi sibi communicatam præstare nobis possunt sancti patroni, et præstabunt invocantibus.

Tertio, spectat etiam ad ipsorum honorem nomina eorum. Idem indere filiis; quod sane antiquus Christianorum mos habet. Inde in Austria tot Leopoldi, in Bohemia tot Wenceslai, Stephani in Hungaria, Galli in Helvetia et Suevia, Wilibaldi et Walpurgæ in Eystetensi, Chilian in Herbipolensi, Udalrici in Augustano, Wolfgandi in Rastibon. episcopatu, etc. Per hoc enim videntur parentes devovere filios velle protectioni sui patroni, unaque ad illius cultum, venerationem et imitationem incitare. Nisi hoc placeret sanctis, certe S. Stephanus protomartyr non postulasset a conjuge regis Geisæ, ut filio nomen suum, Stephani, imponeret: nec S. Nicolaus episcopus matronæ Amatæ, ut filio (Nicolao Tolentino) idem suum nomen inderet. Sed nunc fere potentum patrinorum nomina quærentur filiis, quin fere etiam temporalia tantum non æterna ad cælestia bona: hominum favores potius quam sanctorum; quasi vero divites plus boni conferre liberis possint, quam sancti. Male et imprudenter ageret, qui peregrinatur filio daret baculum arundineum, et non potius solivivum. Reprehenduntur Judæi, quod in auxilio Ægypti confisi sint aliquando velut in baculo arundineo, Isa. XXVI. Hujusmodi autem baculi patrocinia humana sunt.

III. Cervæ S. Ægidii statis horis ad eum venit et lac ei porrexit. Quomodo nos in hoc facto cervam imitabimur? Num adhuc lacte aliquo eget Ægidius? Eget sane in pauperibus hujus civitatis suæ clientelæ commissis. Quam multos ego in hoc templo, singulis fere concionibus vobis, auditores, ejus nomine commendo! Cogitate me ex ore patroni vestri mendicare pro pauperibus. Vos divites estis, lacte redundantes (quid enim divitum plena horrea et cellaria, nisi turgentia ubera?): pauperes sunt, ut Ægidius vester, desolati et famelici. Et cur putatis replentur fætæ matres seu hominum, seu brutorum, nisi ut fætus alant?

Et cur divites a Deo replentur bonis, nisi ut pauperes sustentent? Nescio quid matres responsuræ sint Deo, quæ filios suos non lactant, cum ad hoc a naturæ actore lac accipiant. S. Ambrosius, l. V. hexam. multis feris eas inhumaniores asserit. Et quid respondebunt divites, si ex tot bonis sibi datis non aluerint fratres suos pauperes, quorum gratia ditati sunt?

Ac licet vobis omnes universim pauperes commendatos velim, præcipue tamen eos cupio, qui honesto loco nati, per inevitabiles calamitates inciderunt in pauperiem. Hi enim quasi in Ægidii antro et eremo latent, nec sine confusione prodire ad petendum necessaria possunt; similes misero illi paralytico, jacenti ad piscinam, qui non poterat se juvare, sicut alii poterant; unde ait: *Domine, hominem non habeo, qui mittat me in piscinam.* Idcirco Christus ipsius præ omnibus miseratus, sanitatem ei contulit, licet non rogatus. Deinde, religiosos pauperes, qui vi professionis suæ Deo serviunt, adeoque manuum labore sibi victum parere nequeunt; qualis fuit et S. Ægidius, cui proinde Deus per cervæ lac succurrit, quod certe non fecisset, si ejus vita sibi displicuisset. Ac quemadmodum cervæ frustra lac non dedit, sed ab Ægidio suo defensa est contra canes et venatores; ita ne dubitate, religiosi pauperes suis precibus vos et urbes ac fines vestros defendent contra hostium insidias. Testatur id Hermas Pauli discipulus, l. III. c. III. cum ait: *Sicut vitis ulmo fulcitur; sic dives oratione pauperis juvatur.* Justinianus imperator, in novell. constit. CXXXIII. imperium, militiam, agros ipsos, et quidquid habent homines sæculares, per orationes conservari sanctorum eremitarum ait. S. Theresia etiam idcirco erexit monialibus monasteria, ut cum aliter non possint, precibus defendant rempublicam. Si enim dixit Deus, Isa. XXXVII. *Protegam civitatem hanc* (Jerusalem contra Sennacherib) *propter me et David servum meum:* cur non defendet istam propter plures servos suos? Obtulit S. Ægidio Clodovæus opes et munera, quæ ille respuit, et in pauperes alios eroganda consuluit: deinde, monasterium ei extruxit cum duplici ecclesia. Ægidius vicissim suis precibus impetravit regi alicujus sceleris pœnitentiam et remissionem. Idem expectandum a religiosis: vos date eis temporalia, illi dabunt vobis spiritualia.

Sic erimus S. Ægidio *cervæ charissima*: sic inebriabimus eum lacte nostro: ipse vicissim defendet nos a canibus, et venatoribus, hæreticis et dæmonibus; impetrabit nobis denique vitam æternam a cælorum Rege.

CONCIO III.

LAC CERVÆ ÆGIOIANÆ SALUTARE.

- I. Quam bonum Dei præceptis per omnia obedire. —
- II. Quam obligentur divites ad faciendas eleemosynas. —
- III. Quam non deserat Deus servos suos, et qui aliquid ei dederunt. —
- IV. Quid in morte nobis eventurum sit. —
- V. Quorsum nobis in tribulatione confugiendum sit.

THEMA.

Cervæ charissima: ubera ejus inebrient te in omni tempore. Prov. V.

Antiquus et celebris historicus Justinus, lib. XLIV. hist. suæ scribit Curretum (populi sunt in Creta insula) regem Habidem, in infantia expositum et lacte cervæ enutritum fuisse: *Inde denique conversatione nutricis eximia puero pernicitas fuit, inquit, interque cervorum greges diu montes saltusque haud inferior velocitate peragravit.* Habis ergo iste a cervæ lacte cervinam ad currendum, velocitatem acquisivit. Quid dicemus de sancto nostro patrono Ægidio, qui et ipse lacte cervæ diu in silva enutritus fuit? Numquid non et ipsum cervi velocitatem ad currendum adeptum esse asseremus? Utique profecto: sed quia cervæ illa divino beneficio in nutricem illi data fuit, inde Sanctus Ægidius non ad montes et saltus, sed ad regnum cælorum et justitiam ejus currendi virtutem accepit, ut posset dicere cum psalmista: *Perfecit pedes meos tanquam cervorum, et super excelsa statuens me,* Psal. XVII. Nos omnes in studio currimus, I. Corinth. IX. *Omnes quidem currunt; sed unus accipit bravium.* Sic currite ut comprehendatis. Igitur ut patroni nostri velocitatem imitari pro viribus possimus, et super excelsa statui, contendamus etiam ipsi sugere lac de cervæ ejus. Eo nos videtur mittere Sapiens, Prov. V. ubi ait: *Cervæ charissima: ubera ejus inebrient te in omni tempore.* Prorsus *charissima*, si quale lac Ægidio dedit, nobis quoque offerat. Quondam vero illud? Præclaræ quædam doctrinæ, quas a cervæ Ægidiana hauriemus.

I. Videte et a cervæ ista discite, quam sit bonum Dei voluntati ac præceptis per omnia obedire. Ecce enim cervæ ista servit Ægidio pro matre seu nutrice; ad quem statis temporibus venit, et ubera ei præbuit: fugit interim regem Franciæ ac totam ejus aulam. Ecce vero, nisi quia Ægidius vir sanctus, Deo per omnia obediens fuit, rex (saltem eo tempore) cum suis non item? Quamdiu Adam in paradiso innocentiam suam servavit, Deo obediens fuit, tamdiu et animalium omnia ad nutum ei parere: at ubi

is, sprete Dei voluntate, suam fecit, adeoque innocentiam perdidit, tunc et bruta animalia rebellare ei cœperunt. Hinc quam plurimi sancti, vitam prorsus innocentem duxerunt, imperium hoc in animantia iterum receperunt; uti Noe in omnia animalia suæ arcæ, Daniel in leones, S. Franciscus in pisces et aves, et nostro ævo Josephus Anchieta, in Brasilia, qui avibus quaracies dictis præcepit, uti sibi navigantibus umbram facerent; avibus aquatilibus, ne pisces captos invaderent; pantheris duabus, ut se monstrarent; simiis ut interfectos suos exsequiis, saltibus et lamentis sepelirent: et ad nutum ei paruerunt (ut in ejus vita Sebast. Beretarius, lib. IV.) alique, ut dixi alibi. Imo: *Si voluntati Dei obtemperes,* ait Origenes, hom. V. in Exod. cap. XIV. *si legem ejus sequaris, ipse tibi elementa etiam contra naturam suam servare compellet,* quo modo scilicet mare se divisit ad imperium Moysis, Exod. XIV. petra aquas dedit, etc.

Pari ratione magistratus habebit obsequentes sibi subditos, quamdiu ipse obtemperaverit Deo. Ita enim loquuntur subditi Hebræi ad ducem suum Josuen: *Omnia quæ præcepisti nobis, facimus et quocumque miseris, ibimus: sicut obedivimus in cunctis Moysi, ita obediemus et tibi; tantum sit Dominus Deus tuus tecum, sicut fuit cum Moyse,* Jos. I. Patet in Salomone, qui quamdiu Deo obtemperans fuit, omnes sibi subditos obtemperantes habuit; ubi vero Deo rebellem se exhibuit, sensit sibi rebellare servum suum Jeroboam una cum decem tribubus, adversari quoque vicinos reges, audiitque a Deo: *Quia non custodisti pactum meum et præcepta mea, quæ mandavi tibi, dirumpens scindam regnum tuum, et dabo illud servo tuo,* III. Reg. XI. Sic et Sanctus Ambrosius, lib. V. ep. XXXIII. scripsit Valentiniano imperatori: *Si vis diutius imperare, esto Deo subditus.* Iniquum est a subditis requirere, quod quis suo superiori non præstat. Contra vero subditi timent dominum suum, quem Deo cordi esse vident.

II. Videte et a cervæ hac discite, quanto jure divites obligentur ad faciendam eleemosynam. Ecce enim cervæ ista, quæ ubera lacte impleta habebat, quia vel hinnulum non habuit, vel si habuit nihilominus lac redundans habuit esurienti Ægidio id communicavit. Quid sunt, quæso, divites, nisi cervæ, lacte divitiarum prægnantia ubera gerentes? Et quo fine ea acceperunt, nisi ut pauperes alant? Quid sunt, nisi nubes aquis plenæ, ut sitientem terram rigent? Ita enim Ecclesiastes, cap. XI. ait: *Si repletæ fuerint nubes, imbrem super terram effundent.* Non enim propter se, sed propter terram irrigandam cogitaret circumferuntur imbriferæ nubes. Sic etiam persua-

sum habere divites debent, divitias ipsis non propter se, aut propter corporis sui abdomen, fastum et luxuriam datas, sed ad sublevandam pauperum inopiam: *Accepisti*, inquit D. Chrysostomus, homilia XXXIV. ad populum, *non ut in deliciis absumeres, sed ut in eleemosynam erogares*: et Sanctus Leo, sermone de collectis: *Idcirco Deus te abundare voluit, ut per te alius non egeret*. Nam sicut in magna siccitate terræ avide expectamus nubem roridam, ac si ea prætervolet, nec pluviam in nos effundat, dolemus et ingemiscimus; ita pauperes, quando vident adventantem divitem, gaudent et expectant ab ipso eleemosynam: at si spe frustrati, videant eum prætereuntem, nihil ab eo accipientes, cogitate quam acriter hoc sentiant, quamque ingemiscant! Quod si nubes illa tonaret tantum et fulminaret, pluviam interim non daret, gravius adhuc sentiremus: similiter si dives calumniaretur pauperem, aut verbis asperis objurgaret, nec interea juvaret; qui pauperes id ferrent? Nubes super bonos et malos fundit aquas suas: sic etiam dives omnibus aperiat misericordiae suæ viscera.

III. Videte, et a cerva hac discite quam non deserat Deus eos, qui ipsi serviunt, et qui aliquid ipsi dederunt. Etenim Ægidius priusquam ætatem virilem intraret, omne patrimonium suum in pauperes erogaret, et pauper Deo servire cœperat. Quis non diceret: Iste adolescens jam peribit et fame morietur, præsertim in tam vasta solitudine? At ecce Deus paravit ei cervam, quæ eum lacte suo aleret. Nimirum bene Ecclesiastes, uti diximus, eleemosynam comparavit pluviam, pauperes terræ aridæ, divites vero nubibus. Quemadmodum enim terra, semel irrigata, vapores subministrat nubibus, e quibus illæ rursus imbrem terræ infundant, ita ut inter cælum et terram quædam videatur esse concertatio, uter vincat cælum ne pluendo, an terra quasi gratitudinis ergo, vapores reddendo: pari modo quod opulentus homo impendit egenis, iterum ab his redit ad divitem, non sine fœnore; hoc tamen discrimine, quod sicut terra visibiliter e cælo compluitur; at vapores invisibiliter, aut saltem vix sensibiliter, e terra ad cælum redeunt: ita divitis eleemosyna videtur ac sensu percipitur; eleemosynæ vero fructus non videtur. Nam vel spiritualis est, et sub sensum non cadens: vel si corporalis est, communiter etiam minus attenditur et sentitur, qualis est prolongatio vitæ, diuturna sanitas, pax, pii liberi, conservatio et augmentum honorum temporalium, proventus agrorum ac vinearum, etc. Talis concertatio cum Deo enituit in Zacharia, Jo. eleemosynarii discipulo (uti refertur a Leontio Neapoleos, in Cypro episcopo, in vita S.

Joan. eleemosyn. cap. I. apud Rosweid. lib. I. fol. CLXXX.) qui cum insigni animi exultatione aliquando inventus est cum Deo colloquens: *Si sic, aut tu mittendo aut ego dispergendo, videbimus quis vincat*. Simili modo certavit aliquando cum divite quodam Alexandrino Sanctus Joannes eleemosynarius. Ille enim dives cum misisset Joanni vestem, seu ut alii volunt, lecti operculum, Joannes ad forum venum misit, ut pretium pauperibus daret. Emit is qui donarat, et iterum Joanni mittit. Is rursus ad forum mittit, alter rursus emit et Joanni remittit; idque cum sæpius faceret, Joannes: *Videamus*, inquit, *quis ex nobis prius defatigabitur, ego quidem ipsum vendens, tu autem emens et offerens*, in vita, Joannis eleemosynarii, 23. jan. cap. XXIV.

IV. Videte et a cerva discite, quid nobis aliquando eventurum sit in articulo mortis; id nimirum quod huic cervæ contigit, quando a canibus agitata et undique cineta atque allatrata, mugit, et invocatura opem Ægidii, ad antrum ejus confugit. Ita enim in articulo mortis circumdabunt nos canes illi tartarei, qui, ut timendum, undique circumstant et allatrabunt, et forsitan insigent diros ac tremendos morsus, qualis est timor instantis mortis et judicii, amor charorum jamjam deserendorum, vita male acta, dolores corporis, etc. præsertim si in malo animæ statu fuerimus. Vidit et deploravit hoc aliquando S. Anselmus archiepiscopus Cantuariensis, ad villam suam Heysem equitans, quando pueri ejus leporem forte deprehensum, canibus insecuti sunt. Lepus cum jam fugæ locus non esset, recepit se infra equum S. Anselmi, ubi firmante equum episcopo, canes leporem undique latrantibus impetierunt, lædere tamen ob sancti preces non poterant. Rident ad spectaculum famuli, sanctus vero in lacrymas solutus: « Ridentis, inquit, at vero infelici huic lepusculo nullus risus, nulla lætitia est. Hostes ejus circa eum sunt, et ipse de vita sollicitus confugit ad nos, præsidium flagitans. Hoc plane est et animæ: nam cum de corpore exit, mox inimici sui, scilicet maligni spiritus, qui eam in corpore degentem per anfractus vitiorum multis modis persecuti sunt, crudeliter adsunt parati eam rapere, et in mortem æternam præcipitare. At ipsa nimis anxio huc illucque circumspicit, et qua se tueatur, defensionis et auxilii manum sibi porrigi ineffabili desiderio concupiscit; dæmones autem e contrario rident et magno gaudio gaudent, si illum nullo fultam adminiculo inveniant. » Sic discessit, et canibus bestiam persequi prohibuit, quæ mox ad silvas concurret, in ejus vita 21. april. cap. XXI. Hujus igitur ærumnosi temporis sedulo me-

minerimus, juxta id Ecclesiastis XI. *Si annis multis vixerit homo, et in his omnibus lactatus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis*.

V. Videte et a cerva hac discite, quorsum nobis in tribulatione confugiendum sit. Illa nequam pedum suorum celeritati confisa, ad montes vel aquas aut densa dumeta se recepit, sed ad tutorem suum Ægidium, ejus opem mugitibus invocans. Id quod etiam alii cervi dicuntur facere, ut in necessitate positi, ad homines confugiant. Sic ergo et nos in tribulatione non ad proprias aut aliorum hominum vires, sed ad divinam opem recurramus et si propriis meritis diffisi, Deum ipsi adire non audemus, ad sanctum aliquem convertamur, ejusque merita interponamus. Ita Jobo in tribulatione posito consulit Eliphaz: « Voca ergo, si est, qui tibi respondeat, et ad aliquem sanctorum convertere, » Job V. hoc est, (ut S. Thomas explicat): « Invoca Deum, si forte tibi ad hanc dubitationem respondere voluerit: et si per merita propria hoc a Deo obtinere non putas, ad aliquem sanctorum convertere, ut, eo mediante, hujus rei veritatem a Deo cognoscere possis. » Jacob (Gen. XXVII.) quia in propriis vestibus benedictionem a patre obtinendam non sperabat, fratris sui primogeniti, patri perchari, vestes valde bonas et odoriferas induit: ita benedictionem non suo sed fratris nomine

obtinuit. Nos etiam, quia propriis meritis fidere non audemus, merita alicujus sancti Deo valde chari imploremus, et sub ejus nomine ad Deum accedamus.

Porro majores nostri vestem S. Ægidii induere voluerunt, et sub ejus patrocinio accedere ad precandum Deum; non una, ut arbitror, de causa. Nam imprimis ipse adhuc puer ad templum vadens, cum ægrum humi jacentem et petentem eleemosynam vidisset, lacerum sua veste induit, adeoque mox sanavit. Potuit hoc puer in terris constitutus: non poterit nos operire veste sua, et sanctitate donare regnans in cælo? Deinde, qui cervam ad se confugientem tutatus est a canibus, ut ne prope quidem accedere possent; non faciet hoc Christianis et suis clientibus? Canes nos persequentes sunt Turcæ et hæretici, sunt grando et tempestas, sunt fames et pestilentia, sunt dæmones et peccata. Contra istos igitur ut nos defendamus, convertamur ad Sanctum Ægidium, ad ejus umbraculum fugiamus, cum ipsius cerva mugiamus, et miseras nostras ei conqueramur. Aderit ipse velut advocatus et defensor noster, præsertim, ut speramus, in articulo mortis, velut patronus noster contra canes illos tartareos, ubi perficiet pedes nostros sicut cervorum, suoque patrocinio super excelsa statuet nos.